

MISS. ARYA KULKARNI

**DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
VIVEKANAND COLLEGE,
KOLHAPUR
(AUTONOMOUS)**

B.A. PART 3

समाजशास्त्र

- ◉ नागरी समाजशास्त्र
- ◉ प्रकरण ३
- ◉ नागरीकरणाची प्रक्रिया

नागरीकरणाची व्याख्या

ई.ई.बर्गेल

- ग्रामीण समुदायाचे नागर समुदायात रूपांतर होण्याच्या प्रक्रियेस नागरीकरण असे म्हणतात

नागरीकरणाचे स्वरूप

- ◉ स्थलांतर प्रक्रिया
- ◉ आधुनिक प्रक्रिया
- ◉ सामाजिक प्रक्रिया
- ◉ नगरवादाहून वेगळी
- ◉ औद्योगिकीकरणाशी संबंधित
- ◉ नागरीकरणाच्या पूर्वावश्यकता
- ◉ सामाजिक परिवर्तनाचा घटक

नागरीकरणाची कारणे

- औद्योगिकीकरण
- दळणवळणाची साधने
- व्यापार व व्यवसाय
- शिक्षण
- राजकीय घटक
- धार्मिक क्षेत्रे
- पर्यटन केंद्रे
- लोकसंख्या वाढ
- नागरी जीवनाचे आकर्षण

नागरीकरणाचे परिणाम

- ◉ सामाजिक विजातीयाता व सामाजिक सहिष्णुता
- ◉ विवाहसंस्थेवरील परिणाम
- ◉ कुटुंबसंस्थेवरील परिणाम
- ◉ शिक्षणसंस्थेवरील परिणाम
- ◉ धर्मसंस्थेवरील परिणाम
- ◉ सामाजिक स्तरीकरणावरील परिणाम
- ◉ स्त्रियांच्या दर्जात सुधारणा
- ◉ सामाजिक समस्यांमध्ये वाढ
- ◉ ग्रामीण जीवनावरील परिणाम